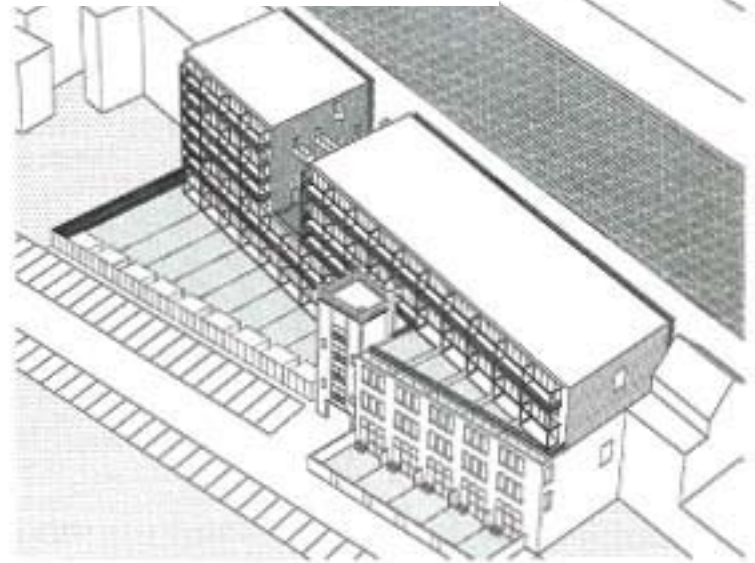

links Situatie
onder Het nieuwe volume is over de oude wasserij heen gebouwd.
rechterpagina
midden Axonometrie

Gedomesticeerde industrialiteit *Woningbouw Amsterdam van Köther en Salman Architecten*

Ontwerpen voor binnenstedelijke lokaties blijft een intrigerende opgave. Hoewel vaak in één oogopslag te beoordelen valt of nieuwbouw past of misstaat, is het nog niet zo eenvoudig om de relevante beoordelingscriteria te benoemen. Factoren als schaal, materiaal en kleur spelen vanzelfsprekend een rol, maar het eindoordeel is vooral afhankelijk van de balans tussen contrasteren en conformeren. Dat deze soms ver kan doorslaan in de richting van het contrast bewijst de Lightfactory, een woningbouwproject aan de Sloterkade in Amsterdam.

Joost Ector Foto's Siebe Swart

De Sloterkade was ooit de rand van het dorp Sloten dat in de vorige eeuw door Amsterdam werd opgeslokt. Aan het dorp herinneren nu nog enkele kleine dijkhuizen en negentiende-eeuwse fabriekspanden. Het ontwerp van Köther en Salman werd gemaakt naar aanleiding van een door het stadsdeel uitgeschreven prijsvraag voor het relatief grote terrein van en naast de 'Chemische Wassen en Ververzen', een monumentaal fabriekspand dat voor de nieuwbouw zou moeten wijken. De architecten wisten met een eenvoudig maar groots gebaar een nieuwe orde te scheppen in de stedenbouwkundige structuur en tegelijk het bestaande gebouw te sparen. Een schijf, hoger dan alle omringende gebouwen, is kort achter de bestaande grillige rooilijn geplaatst en loopt door over het bestaande gebouw heen. Door de nieuwbouw licht naar achteren te laten blijft de massa van het fabriekspand aan de straatzijde duidelijk herkenbaar. Aan de achterzijde laat de schijf ruimte voor de oude watertoren van de fabriek. Twee insnijdingen brengen evenals de verrijnde gevels de enorme schaal van de ingreep terug tot proporties die passen bij de woonfunctie. De ene aan de onderzijde vormt de toegang tot de entrees en het binnenterrein; de andere aan de bovenzijde bevat een gemeenschappelijke dakterras.

De vormgeving van de gevels is ingegeven door de noodzaak tot licht bouwen, die ontstaat uit de overbouw van het bestaande pand. Aan de voorzijde is een vliesgevel uit glas en aluminium toegepast. Door de glazen wasbalkons met houten lamellen en glazen borstweringen uit te werken tot een transparant scherm bezit deze gevel een sterke horizontale belijning en een verfijning die het gehele aanzicht verlichtigt. Aan de achterzijde wordt het beeld bepaald door een gevel uit aluminium golfplaat met daarvoor een staalconstructie die de balkons omvat. De materialisering staat steeds in het teken van wat de architecten 'gedomesticeerde industrialiteit' noemen; ruwe materialen moeten de nieuwbouw dezelfde sfeer geven die de loftwoningen in de oude fabriek kenmerkt.

Bij het bestuderen van de plattegronden blijkt de uniformiteit die de gevel

suggereert, slechts schijn. Aan de wens van de opdrachtgever tot een zo groot mogelijk diversiteit aan woningen is door de ontwerpers ruimschoots gehoor gegeven. De 69 appartementen kennen maar liefst twintig verschillende woningplattegronden die in afmeting sterk variëren. Alle woningen hebben een grote aandacht voor ruimtelijkheid gemeen, onder andere in de vorm van veelvuldig voorkomende vides en lange inwendige zichtlijnen. De meest spectaculaire ruimtes zijn echter ontstaan in de oude fabriek. Deze 'lofts' hebben een uitzonderlijk grote diepte van zo'n 25 meter en een verdiepingshoogte van ongeveer vier meter. De gigantische ruimtes zijn door de architecten niet verder ingedeeld, maar voorzien van een bescheiden 'serviceblok'. Dat de architecten het ontwerp hebben weten te controleren en homogeniseren ondanks de grote verschillen in schaalniveaus, woningtypen, constructie-typen en ontsluitingsprincipes, is bewonderenswaardig. Het daarvoor onmisbare improvisatietalent is bij Köther en Salman aanwezig. Het uitwendige suggereert industrialiteit, maar in werkelijkheid bezit het gebouw een zeer lage repetitiefactor en zijn vrijwel alle ontwerp-'problemen' eenmalig en de oplossingen dus eveneens. Dat kost veel tijd. Het is haast ondoenlijk om een project met deze architectonische ambities op een winstgevende manier te ontwerpen en uit te werken. Het verkoopsucces van de woningen heeft dan ook een wat wrange nasmaak. Voor de 'eerste eigenaar' kostte een appartement van zo'n honderd vierkante meter al vier ton. Desalniettemin wisten velen van de oorspronkelijke kopers hun eigendom met grote winst te verkopen zonder er ooit zelf gewoond te hebben.

THE LIGHTFACTORY AMSTERDAM

Opdrachtgever De Principal Amsterdam

Ontwerp Köther en Salman Architecten

Adviseur constructies bv Bouw adviesburo Strackee, Amsterdam

Adviseur installaties Gebe. Kók bv, Hoogkarspel

Aannemer Heddes Bouw, Berkbout

Aanvang bouw december 1996

Oplevering oktober 1999

Vloeroppervlak 7442 m²

linkerpagina

boven De oude watertoren is opgenomen in het ensemble.
 onder Een gedoseerde combinatie van oud en nieuw.

